□Ds Nguy□n Th□ Mai

Bisphosphonates là m□t nhóm các lo□i thu□c đ□□c s□ d□ng đ□ đi□u tr□ b□nh loãng x□□ng, b□nh Paget, và nh□ là m□t ph□n c□a m□t s□ phác đ□ b□nh ung th□, đ□c bi□t là ung th□ x□□ng di căn và đa u t□y. Bisphosphonates đ□□c dùng riêng l□ ho□c ph□i h□p trong các ch□ đ□nh khác nhau.

D□a vào c□u trúc hóa h□c, có th□ chia các thu□c bisphosphonates thành 2 nhóm: nhóm có ch□a nitrogen (nh□ alendronate, risedronate, ibandronate, olpadronate, pamidronate, zoledronate) và nhóm không ch□a nitrogen (etidronate, clodronate, và tiludronate)

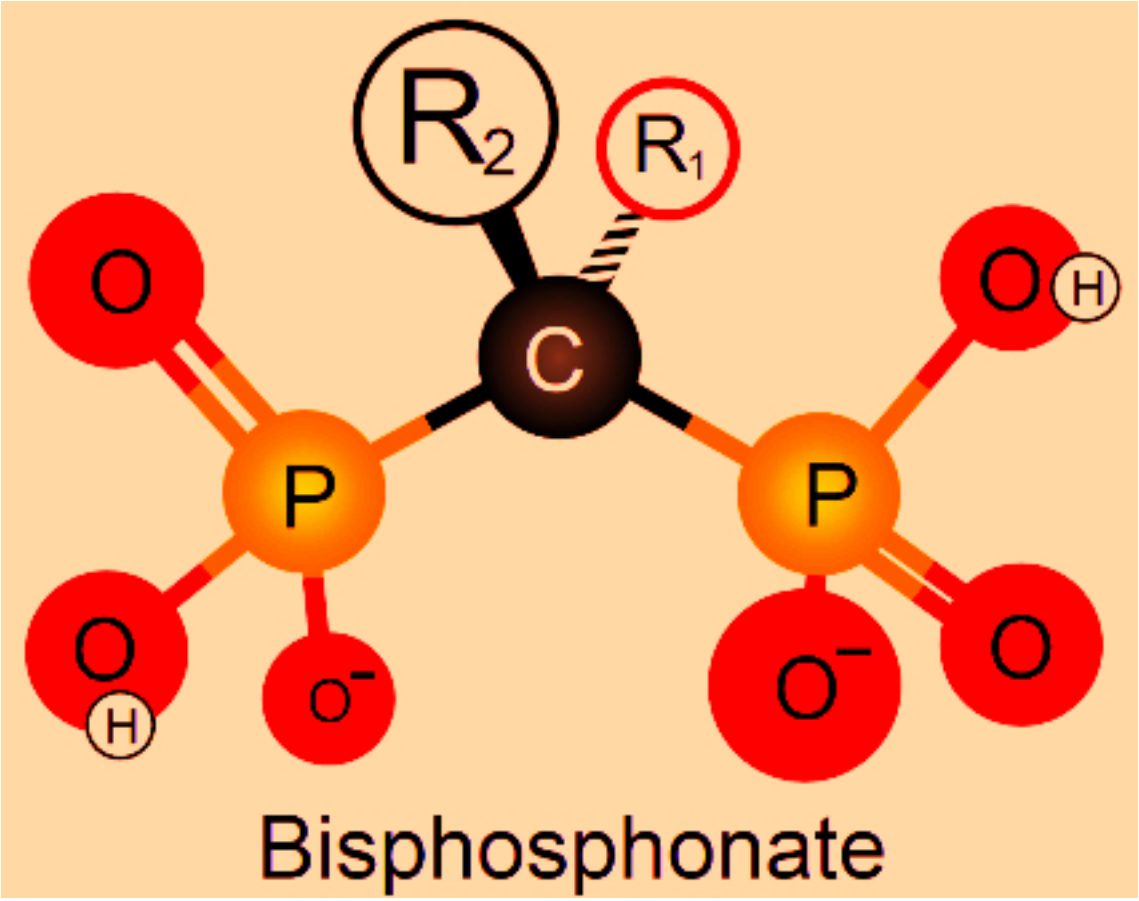

Qua r□t nhi□u nghiên c□u lâm sàng, có th□ nói r□ng các thu□c nh□ alendronate

(BD:Fosamax,Drolenic 10), risedronate (Actonel,Acitonal – 5), zoledronate (Zometa,Sunzobone) có hi□u qu□ r□t kh□ quan trong vi□c phòng ch□ng loãng x□□ng. Các thu□c này tuy ch□ tăng m□t đ□ ch□t khoáng trong x□□ng kho□ng 5-7%, nh□ng có kh□ năng gi□m nguy c□ gãy x□□ng đ□t s□ng và x□□ng hông đ□n 50%. M□t s□ nghiên c□u g□n đây còn cho th□y zoledronate có hi□u qu□ gi□m nguy c□ gãy x□□ng lên đ□n 70% và th□m chí làm gi□m nguy c□ t□ vong □ nh□ng b□nh nhân gãy x□□ng hông [2]

Vì nh□ng hi□u qu□ r□t đáng k□ này, cho đ□n nay bisphosphonates đã tr□ thành m□t li□u pháp hàng đ□u đ□□c s□ d□ng r□ng rãi đ□ đi□u tr□ b□nh nhân loãng x□□ng. Trong vài tr□□ng h□p đã đ□□c báo cáo v□ các bi□n c□ □ th□c qu□n, viêm th□c qu□n, loét th□c qu□n, tr□t th□c qu□n, đôi khi kèm v□i ch□y máu sau khi b□nh nhân u□ng alendronate và pamidronate. Trong m□t s□ tr□□ng h□p nh□ng bi□n c□ này b□ n□ng c□n ph□i nh□p vi□n đi□u tr□. Do v□y, alendronate đ□□c xem là ch□ng ch□ đ□nh đ□i v□i nh□ng b□nh nhân r□i lo□n th□c qu□n nh□ ch□ng co th□t tâm v□. C□ hai thu□c alendonate và risedronate cũng ch□ng ch□ đ□nh cho nh□ng b□nh nhân không có kh□ năng ng□i hay đ□ng th□ng ng□□i t□i thi□u 30 phút sau khi u□ng thu□c[1]. M□t s□ ph□n □ng ph□ (nh□ s□t, c□m th□y khó ch□u, đau c□ b□p) cũng x□y ra và t□ l□ có th□ cao đ□n 10% hay 20% □ nh□ng b□nh nhân đ□□c tiêm pamidronate ho□c zoledronic [2]. Gi□m l□□ng calcium trong máu có th□ x□y ra, c□n ph□i đi□u tr□ ch□ng gi□m calci máu tr□□c khi b□t đ□u đi□u tr□ b□ng các thu□c bisphosphonates ,đ□ng th□i c□n h□□ng d□n ng□□i b□nh b□ sung calci và vitamin D[1].

Nh□ng năm g□n đây có ghi nh□n báo cáo v□ nguy c□ m□c b□nh ho□i t□ x□□ng hàm liên quan đ□n Các thu□c bisphosphonates. Chính vì th□ mà C□c qu□n lí th□c ph□m và thu□c (Food and DrugAdministration) yêu c□u công ti s□n xu□t thu□c c□nh báo v□ ph□n □ng ph□ trên nhãn thu□c. Các chuyên gia loãng x□□ng khuy□n cáo các b□nh nhân m□c ung th□, b□nh nhân đang đ□□c đi□u tr□ b□ng hóa h□c tr□ li□u, b□nh nhân v□i ti□n s□ răng nhi□m trùng nên khám răng c□n th□n tr□□c khi s□ d□ng bisphosphonates.

Ho□i t□ □ng tai ngoài

C□ quan Qu□n lý D□□c ph□m Anh (MHRA) đã nh□n đ□□c t□ng c□ng có 29 báo cáo ho□i t□ □ng tai ngoài g□n v□i ch□ đ□nh s□ d□ng các bisphosphonates đã đ□□c xác đ□nh trên toàn th□ gi□i, trong đó có 11 tr□□ng h□p đ□□c báo cáo trong y văn lâm sàng. Các tr□□ng h□p đã đ□□c báo cáo v□i s□ d□ng bisphosphonates tĩnh m□ch ho□c đ□□ng u□ng đi□u tr□ ung th□ hay loãng x□□ng.

H□u h□t các tr□□ng h□p có liên quan v□i li□u pháp bisphosphonate dài h□n trong 2 năm ho□c lâu h□n, và h□u h□t các tr□□ng h□p có các y□u t□ nguy c□ có th□ bao g□m: s□ d□ng steroid, hóa

tr□, và các y□u t□ nguy c□ nh□ nhi□m trùng, m□t tác đ□ng tai.

Hi□n nay, các bisphosphonates có trong danh m□c thu□c b□nh vi□n: Alendronic acid(Drolenic 10) Risedronate natri (Acitonal – 5), Axit zoledronic (BD Sunzobone) và v□n là nhóm thu□c hàng đ□u cho di□u tr□ loãng x□□ng và phòng ch□ng gãy x□□ng, các ung th□ x□□ng di căn và đa u t□y . Nh□ng cũng nh□ các lo□i thu□c khác, các bisphosphonates có l□i và có nh□ng ph□n □ng ph□, k□ c□ ph□n □ng nghiêm tr□ng ho□c là nguy c□ th□p, thì bác sĩ di□u tr□ v□n c□n ph□i th□n tr□ng khi dùng thu□c và vi□c cân đ□i gi□a l□i và h□i v□n là m□t quy□t đ□nh sau cùng c□a ng□□i b□nh v□i s□ lí gi□i d□a trên b□ng ch□ng c□a bác sĩ.

Tài li□u tham kh□o:

1. D□□c th□ Qu□c gia Vi□t Nam- 2012,Nxb Y h□c.
2. Black DM, Delmas PD, Eastell R, Reid IR, et al. Once-yearly zoledronic acid for treatment of postmenopausal osteoporosis.N Engl J Med 2007 May 3;356(18):1809-22.
3. https://www.gov.uk/drug-safety-update/bisphosphonates-very-rare-reports-of-osteonecrosis-of-the-external-auditory-canal